

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

Sen van de les seues

QONTA el sant Evangeli d'aquesta dominica que el Bon Jesús parlant ab gent rica y principal los digué, entre altres coses, que un Rey que feya ses noces del seu fill enviá sos criats a tots es que havia convidats y que aquests no hi volgueren anar.

Torná enviar sos sirvents que los diguessen que sa taula ja estava posada; plats, rostits, condiments y salses tot á punt. Que los esperava y que hi anassen.

Els convidats s'en rigueren, despreciaren sa convidada y sortiren un a sa possessió, s'altre a nes negocis y altres maltractaren els criats y los mataren.... No continuem sa lectura d'aquest Evangeli que basta y sobra avuy aquest detall de ses noces des fill del Rey.

Jesús convidava d'aquesta manera tots els qui l'escoltaven a sa gracia des nou testament, a ses misericordies de sa nova lley, a ses grandeses de ses noves institucions. Los volía fer participants de ses riqueses del seu reyne, de ses maravelles de son palau, de sa dolsura y delicies de la seua taula y del gaudir interminable de sa seua vida. Los assegurava que ses noces eran regies, que tot estava a punt y los mostrava qualcuna de ses coses preparades per regalarlos y obsequiarlos.

Contestaren ab un desaire y despreci. Men vatx en ses meues, digueren. A veure sa possessió que he comprada, a nes negoci qu'hem preocupa, hem fer d'aprop y m'importa.

Aquesta mateixa invitació mos fa a noltros.

Envia els seus sirvents, els seus ministres qui en nom seu mos conviden. «Veniu a l'iglesia, a la casa de Deu, ahont celebra Jesús sos eterns desposoris.» Allá trobareu taula posada y tot está a punt per deixar satisfeta l'ánima més morta de fam y de set. Allá blanch y fresch es pa de sa veritat per goig y pler de s'inteligencia que cerca sabiduría; allá refinada l'hermosura per admiració y encant de la imaginació que suspira la delicadesa y preciositat de formes; allá l'axamplitut del cor que disfruta del be infinit dins la tranquilidat del orde. Veniu a l'iglesia: allá hi troban els sabis la llum del enteniment, les arts ses inspiracions genials, l'heroisme abnegació y fortaleza

de cor y l'esperit hi te satisfaccions y vida. Veniu a l'iglesia.

Així repeteixen els ministres de Deu sa convidada y quina es sa nostra resposta sempiterna?

No hi vatx. Altres coses me cridan s'atenció. Es negocis, ses fabricacions, ses finques, es divertiments, el mon...

¡Ah! Beneit! Tot tu xupats y fus per negocis que 't llavan sa tranquilidat y 't donan tants de disgusts y males hores? Ses fabricacions que te apuren y esbelteixen ab tanta falsificació y competencia? ses finques qu'has de regar ab sa suó des teu front, qu, es sanch de l'ánima? es divertiments que pagues a preu d'or y 't roegan, consumeixen y matan? el mon que se riu de tu, t'esplota, et potetja y 't tuda? Això't crida s'atenció?

Veus homos de negocis demunt es candeler avuy: y l'ondemá caure rebentats: veus cada día fábricas convertides en munts de caliuera y cenes ó tencades y declarades en bancarrota: veus vinyes filoxerades, olivars sacorrats, garroverars cuyts, guardes desfetes y aniquilades, turbonades, fibllons, tempestats: y allá t'afiques per quedar més filoxerat que ses vinyes, més sacorrat que s'olivar, més cuyt que es garroveral y més espoltit p' el mon que 't cau demunt!

Ves a l'iglesia a fer oració y adorar a Deu que te en ses mans la terra y la pot croixir si vol. Ves a l'iglesia. No desprecies l'invitació dels ministres de Jesús. No los maltractis ab injurries, infamies y descompostures. No los perseguesques ni los atropells, porque sa convidada es en nom de Deu. Y sobre tot, no los matis, ni de mort lenta, omplint de tristor son cor, destruint prestigis, aufegant iniciatives, vestintlos sa túnica blanca de sa locura; ni de mort més repentina y violenta aficant una espina a s'enteniment, clavant un clau a peus y mans o atravessant es cor ab una llança.

Ves a l'iglesia. Escolta sa veu de Deu que te convida. No vasis de ses teues. No sia cosa que Deu fassa ab tu lo qu'el Rey de s'Evangeli: replegar els seus exércits, dur a perde tots els qui assasinaren sos criats y pegar foch a sa ciutat que va fer flamada.

Insultar o despreciar a Deu may s'ha fet impunement.

MOSSEN XESCH.

Quinse dies à Valencia (*)

Records è Impressions

IV

A MICH J. C.

Devant l'Universitat, hi ha l'Iglesia y Collegi del Patriarca, que es llástima no 'l visitin els nostros estudiants mallorquins en lloch de visitar altres classes d'establiments.

Jo en conservava una agradable recordansa y vaig refrescarla aprofitant una visita d'encàrreg al Collegial Sr. Almarche; á éll li deg y agra-hesch haver vist tot lo notable que conté.

Ja sabs que fou son fundador lo noble fill de Sevilla D. Joan de Ribera, qui havent pres Valencia per patria adoptiva arribá á ser Arquebisbe, Virrey y Capitá General d'aquesta ciutat, y Patriarca d'Antioquia; pues sols te descriuré lo que es dit monument penyora perdurable de sa devoció al Sant misteri de l'Eucaristia, y de caritat en ves dels pobres conradors y estudiants. (a)

El temple es de planta creuada, ab cimbori y cúpula esférica, d'estil del bon renaixement, molt proporcionat y adornat, ahont se celebran ab solemníssims rituals les funcions d'adoració á Jesús Sagramentat. Per més reculliment y silenci, no té porta á carrer, sino á un Atri ó vestibul lateral, ahont un porter no deixa entrar ningú que porti objectes (cistelles ó paraygos); los ho guarda y torna á sa sortida. Encara en aquella porteria hi ha penjat el gran *cocodrilo* que el Patriarca rebé de les Indies y en fé presentaya.

En quant á reverencia y compostura, dins la *Casa del Senyor*, tant sien sacerdots com seglars que hi assistescan, no poden oferirse majors. Hi vaig ohir l'Ofici, el dia del Corpus, y te confés que la *missa de Bethoven* cantada per sa *Capella*, dalt el còr, ab acompanyament d'orga, armonium, instruments de corda y altres, me produhí tan intens pler que l'esperit xalava coma dins un bany de harmonioses conmocions.

La riquíssima custòdia sobre l'altar mitj cobria el bell cuadro de *la Cena*, obra mestre de Ribalta. Els vestits y ornaments del clero ab ses brodadures de relleu d'or fi llembretjavan sobre el presbiteri. L'encens escampantse en aromática nigulada omplia tot l'espai. El plantós virell (*periguero*), ab sa vesta de vellut negra, sa cabeyera llarga, anava y venia pausadament repetint ses genufleksions, cada pich que 's transladavan d'un lloch al altre.

¡Allò era orde, y ceremonial respetuós!... y me venia á la memoria la *franquesa* y poch esment amb que dins cèrtes iglesies de Palma, el nostros escolans passen per davant el sagrari y *els feels* conversan y se sempentetjan. (b)

Abans d'exir del Santuari dexam, amic meu, fer menció de ses grans pintures murals, de B. Matarana, representant assuntos de l'Historia relligiosa de Valencia; may se cubreixen amb endomassades. Cuadros al oli hi ha notables, com el del Angel baix del cor, y els de Sant Lluís Bel-

(*) Vide els números 188, 190 y 192.

(a) Ses gran riqueses les dexá en bens territorials que radican en el poble de Burjassot, quals arrendadors, en virtut de certes disposicions legalisades pagavan bonament les cuotes anuals ab que se mantenia la *Casa, temple y collegi*.

(b) Diguem, en veritat, que tampoch en les altres iglesies de Valencia, inclusa la Catedral, hi gastan molts de *cumpliments*; les dones per tot son iguals, y molts d'homos que frecuentan la *bona societat*, no saben fer una genufleksió.

trant y de Sant Bonaventura. Y també es de veure la capelleta hont s'hi veneran les rellíquies de Sant Mauro, patró del Collegi, dins un rich cofret; me sorprengué veurel ab claró elèctrica.

La sacristia es un modelo d'orde, de previsió y de netedat. Els camis son ab rossagay per cubrir els talons als sacerdots; al cingol los penjan un mocadoret, per si durant la missa 'l necessitan.

En la cambra de les Relíquies, dins armaris molt decorats sen hi custodian un centenar; les mostran ab gran reverencia cada dijous á mitj dia. Un altra capella hi ha, al costat del atri dedicada á la Dolorosa, hont s'hi posa el monument el dijous sant. Ses voltes també están pintades, y ses parets cubertes als *draps-rasos*, que no obstant sa falta de llum me semblaren de gran mèrit. Allá dins s'hi replegaren 150 mil lliures de plata robada á les iglesies p'el General Moncey.

Els actes interiors de la Casa, se celebran dins un altre oratori. Son clero se com pon de un Rector, cinch sacerdots, vuit collegials y sis minyons.

Bell efecte causa el claustre ab sos dos ordes de gentils arcades jòniques y dòriques, semblants als de Sant Antoni de Palma. La retjola llusenta floretjada forra, ab gust moresch, els baixos (*arrimaderos*); y en mitj, que jo hi havia vista una estatua de *Ceres*, vestigi de l'època romana, hi he trobat la del Beato fundador, seguda sobre artístich pedestal, obra primorosa d'En Belliure, La substitució es acertada.

El Sr. Rector me va mostrar sa Sala rectoral que es un vertader Musèu. Allá m'hi varen encantar: miniatures demunt marmol; baxos relleus de marfil; un S. Francesch y una Sta. Clara, pintures atribuïdes al *Grecco*; una taula del Devallament de Waneyc; un preciós retrato del Fundador, original sens preu del famós Ribalta; un altra Devallament teixit que recorda els millors *tapices* de la Casa real; un tríptich de Wanderweyden; un Cristo Jesús de Juan de Juanes; un Sant Pere, de Ribera; una *Agotació* de Zariñena, y altres.

Arques y arquetes; ostensoris y relliquiaris; ceràmiques d'Alcora, adressos d'altar, *Lignum crucis* y altres alhaques, dins vitrines, baix d'un cel-ras pintat per l'*ex-infantillo* Lamberto Alonso, tot es digne de ser vist y estudiat.

També 'm mostraren l'habitació que ocupava el Patriarca, conservada ab son propi modest mobiliari. Dins una gran vidriera hi veuen ses robes pontificals; y dins s'alcova, sobre cual trispol volgué morir y está cubert de vidres, un bell altaret, ab son *retrato de mort* y passatges miraculosos de la vida del Fundador, etc. tot lo cual demostra la piadosa veneració que se li professa.

Per acabar, t'afagiré que la llibreria, y la biblioteca son altres importants dependencias. En la darrera hi vaig fullejar incunables, còdices, (alguns árabes) una Adarga Valenciana inèdita, un ecsemplar de la Poliglota, y un del *Generalis et admirabilis methodus ad omnes sciencias*, etc., (editat *Turiasone-1619*) única obra que hi ha de Ramon Lull.

Gran part dels porxos están ocupats per l'antich Arxiu de Protocols, y gracies an aquest alojament s'han conservat. (c)

Y perdona, mon amic, si la *racció* d'avuy ha estat afavorida.

B. FERRÁ.

(c) L'Arxiu notarial de Palma desde l'any passat está en la casa n.º 30 del carré del Sol. Ses sis grans sales, ab forsa de claró son dignes de ser visitades; les vaig construir per encàrreg de son Jefe el Notari degá D. Miquel I. Font.

CLAMOR Á MARÍA

Una cruel tempesta
Remou tota la mar
Lluita una vella Nau;
Pareix que ja croixida
S' en ha de aná á afonar.
*A Deu pregau Maria,
Maria á Deu pregau.*

No n' es la Nau de ferro,
Que n' es de cors humans.
De cors que vivifica
Un broll d' aquella sanch,
Qu' allá dalt lo Calvari
Sortí del Cor sagrat.
A Deu pregau Maria, etc.

Per arbre una creu porta
Qu' ombretja un penó blanch
Y ab sanch escrits s' hi veuhen
Los mots d' amor y pau;
Las onas no hu entenen
Que sempre alsan lo bram.
A Deu pregau Maria, etc.

Y el bon Timoner prega
A un cap de nau fermat
Y á pregá ab ells convida
A tots los Cristians;
Alsau vostres pregaries
¡Oh fills, qu' Ella ha salvat
A Deu pregau Maria, etc.

Y prest eixa borrasca
Com totes passarà,
Y bramará de fúria
L' infern avalotat;
Que fall lo cel y terra,
Que Deu no pot fallar;
*A Deu pregau, Maria,
Maria á Deu pregau.*

UN VIATGER.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Dia 17 d' Octubre a Algé lográ la paume del martiri el V. Agustí Seguí, mariner mallorquí, el cual encés ab el foch de la més ardent caridat en vés dels pobres catius, que gemegaven sot' el jou dels mahometans, armá una petita embarcació passant á las costes de Berberia, y entrant desfressat dins las poblacions senyalava als esclaus, el siti y hora ahont devían compareixe, si volían obtenir sa llibertat, logrant d'aquest modo restituir á la llar de ses families á molts d' aquells desdixats; més, haventlo hagut, els fills de Mahoma, li teyaren les orelles, sens que fos aixó bastant per minvá la seua caridat, ans bé ab major curolla procurava aumentá el número dels redimits no á costa d' or, sino de se propia vida, que, com afirma el cronista don Vicent Mut, doná gustós esmitj de fervorosos actes de fé posat dins una calpera d' oli bullent.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 15.—Dilluns.—Sta. Teresa de Jesus vg. y fund.
Dia 16.—Dimars.—S. Galo abd. y conf.
Dia 17.—Dimecres.—Sta. Eduvigis duquesa de Polonia viuda.
Dia 18.—Dijous.—S. Lluch evang.
Dia 19.—Divenres.—S. Pere d' Alcántara conf. y fund.
Dia 20.—Dissapte.—S. Juan Cancio prev.
Dia 21.—Diumenje.—✠ Sta. Ursula y 11,000 vges. mar.

LLIMAYES D' OR

«Sembrem petites llevors de
bons pensaments y aplegarém
gavelles de bones cbres.»

Breus pensaments sobre l' oració (*)

Pregar a Deu *sens confiança* ni 'n pren lo mateix qu' escriure una carta y deixarla demunt la taula, ahont l' hem escrita dient: *Tan mateix no 'm respondrá; y perquè, donchs, enviarla?*

¡Pensament funest y fals! enginy de Satanás per aturar la nostra *correspondencia!* Deu respón sempre, y lo que per nosaltres no es més que simple *bona criança*, per Ell, bondat sens mida, es una *necessitat irresistible* del seu Cor.

*

Pregar distrets, sens posar esment a lo que deym, es descuidarse de posar l' *endrega* a la carta qu' enviam a Deu.

¿Que te, donchs, d' estrany no rebrer *resposta* seua? Be es ver que Deu, abans de nosaltres obrir boca, ja sap de lo que passam fretura; però així y tot vol que le hi demanem per fermos confessar nostra miseria y la necessitat que tenim de la divina assistencia.

*

Pregar, *sens recorrer a Maria Santissima* perque parli e intercedesca per nosaltres, es talment com enviar una carta, sens ferla *recomanar* per qui te *molt de bo* ab Aquell a qui l' enviam, qui l' estima tant y está tan *compromés* ab Ella que no li *sap dir no* de tot lo quant li demana.

Deu no 'ns respondrá ab lo mateix gust y ab tanta llargueça, com ho faria per *cara seua*.

MOSS. ROMAGUER.

Certamen en el Seminari

Dijous passat tengué lloch á dit centre de ensenyança eglesiástich, la segona d' aquestes hermoses festes científich-literariae, establertes, pera cad' any en el mes d' Octubre, per nostron digníssim Prelat.

A les deu del matí ocupá la presidencia L' Excelentíssim é Ilm. Sr. Bisbe, juntament ab l' Excelentíssim Sr. Governador Civil, M. I. Srs. Canonges-Diputats [de Disciplina, Vicari General, Tinent-Vicari castrense y el Reverent Claustre de catedrátichs. Hi assistiren també els senyors Rectors de les parroquies de la Ciutat, comissions de P. P. jesuites, filipenses, missioners y ligorians y moltes persones distingides; además de tots els seminaristes interns y externs, que omplián, de gom en gom, un dels patis interiors, decorat ab molt de gust y convertit en delitós jardí, per celebrá tan hermosa festa.

Després d' un breu pero bellíssim discurs d' introducció del senyor Bisbe, llegit per un dels professors de la casa, el Secretari del Jurat doná lectura al dictámen y judici d' aquest, que s' era dividit en seccions, per més facilitá el seu trabay.

Acabat aixó, s' obriren els plechs, que contenían els noms dels autors afavorits ab prèmis ó altres distincions; els qui llegiren, devant tan nutrit y selecte concurs, la part més culminant de les seues composicions; ja que tot hauria fet l' acte massa llarch. Obtengueren prèmi: D. Salvador

(*) Pailletes d' or.

TRIBUNA DE CORT

Galmés y D. Toni-Joan Mora: seminaristes, don Joan Garau y D. Antoni Llabrés: acòlits, y don Arnau Ramis, colegial de la Sapiencia. Accésit: D. Joan Gual, colegial de la Sapiencia. Mencions honorífiques: D. Antoni Joan, colegial de la Sapiencia, y D. Llorens Riber y D. Jeròni Calafell: seminaristes. Quedá desert un tema y no 's concediren dos dels prèmis ofèrts.

Donà gran lluiment á la festa la massa coral del establiment, dirigida, ab molt d'acert, pels anomenats compositors senyors Torres, Bonnin y el P. Cardell, qui estrenaren, ab motiu d'aixó, inspirades obres originals. (*)

L'acte acabá á les dotze en punt, deixant record inesborrable en tots els qui hi assistiren. Noltros, desde aquestes columnes, repetim les mansalletes ab que, aplaudiren, en el Seminari, als autors lloretjats en aquella honrosa lluyta de l'intel·ligencia, com també als mestres-compositors y al còro de la casa; y avuy que 'n donam conte de la festa á nels nostres abonats y lectors, enviam la més entussiasta enhorabona: al Sr. Bisbe, per les seues altes iniciatives coronades sempre ab l'èxit més complet, y als senyors catedràtics, pels fruyts richs y saborosos que van donant els seus esforços; tot agrahtint que mos convidassen per assistir á n' aquell acte.

B. F.

CAS SUCCEHIT

Del nostro esclent colega de Barcelona *La Sagrada Familia* copiam es fet siguent, que se presta á varias consideracions:

A Constantinopla, ahont els catòlics tenen més llibertat que á Fransa, sa filla predilecta de l'Iglesia, se efectua una processó y, segons costum, els soldats turchs cubrian sa carrera, per guardá s' orde.

A n'es moment de passá el Santíssim, un soldat detengué á un francés, qu'insistia per passá d'una acera á s'altra.

—¿Ests cristiá?—Li digué:

—Sí, però fris—respongué es francés.

—Idó deixa passá primer á ton Deu y llavò passarás tú.

¡Llástima que diumenge passat, á Palma, quant feyan sa processó del Rosari, no hi hagués hagut guardies turques!

Rebuda y agrañida.—L'invitació per assistir á l'apertura del *Cercle d'Obrers Catòlics*, d'Inca, que será avuy á les set y mitja del cap-vespre.

També reberem la dels *Aragonesos residents en aquesta ciutat* per sa festa celebrada divenres passat.

Amb aquest número repartim als nostros constants suscritors, el full 12 de *Brots d'Ortiqa*.

(*) La lletra d'una d'aquelles composicions es la traducció en castellá (del P. Restituto del Valle) de *Lo Pi de Formentó*; segurament per fer lloch á la llengua castellana, ja que s'en cantaren en hebreu, llatí y mallorquí.

Día tenga senyó Regalessi. ¿Que en vol de fresques?

—Amollali, Chim Xerrim.

—Ydò ¿sab aquell cabermoni que mogueren aquí contra sa Diputació, sobre uns rohagons de pa?

—Vaig sentí dir que de *la Misericordia* havian engegat uns cuants rahonés, y que, devant s'Alcalde, declararen que ni tenian cap queixa del tracto que los davan allá, ni necessitavan llimosnes de la Sala.

—Així va esser. Y ara ha resultat que después de fer *nálissis* y més *nálissis* á n'es pans de *la Misericordia*, y á n'es que venen en els forns de Ciutat, tots son iguals, y sa *metlafura*, ha estat no rés; y per *culleri* d'un poch de mescla de farina de llegums ab sa de blat, (que ja ve feta de fora Mallorca) sa Diputació posá 50 pessetes de *munta* á n'es forné de la Misericordia; y s'Ajuntament no n'ha posada cap als altres fornés que venen pa an es públich esactament igual.

—¿Y que vols que 't diga?

—Que això tot es *maniapolo* per pescar vots, volguent fé veure que es *probes* de *la Misericordia* están mal menjats y mal servits; quant jo som sentit dir á senyós republicans *estarangés* que en lloch d'Espanya hey ha establiments de *beneficenci* tan ben muntats y tan *lucosos* com sa nostra *Misericordi*. Y es vé, senyó Regalessi; perque m'ha seguit veurerlos diná y s'atacan fins que s'ho tocan amb so dit. Ells *ets* homos van ben calats y vestits y fan sa feyna que volen y així com volen; ell *ets* atlots, los duen á n'es toros y á nes *simenatofago* y tot. Y si se rebel·lan no los poren tocá un pel; y n'hi ha de sa pell del Dimoni; y *¡afigurese* vostel! Avuy diuen: es pa es dolent; demá: no volem pomes; s'altra fora *llimpiesa*; y tot lo més en tancan cualcún, per penitensi Els diputats y el Governador y els periodistes s'en cuydan prou de *visitar* s'establiment, y may han trobat res que corretgir. Ydò, y els embaucadors del poble ignorant no se cansan de posá pèsta revolucionari entre aquella gent desagrahida, ni de calumniar bramant, als empleats d'aquella casa, que es derré de tots du més honradés á ses soles de ses sabates que non tenen dins ses ànimes de pega, cualcúns dels qui pretenen *redemir* al poble. *Por supuesto*, que gran part de cupa de tot lo que passa, la té qui, en lloch de fer servá es llum dret als acullits que s'insubordinan per instigació dels seus Mefistófeles, sol dar greix y alas á n'aquelles pècores, que ab sos mals ecsemples pervertexen als bons.

—Tu 'par que n'estigas ben informat...

—Heu sé dels meteixos assilats de bona conducta, que son la major part. Y prova de la veritat es que lo publicat y escaynat sobre es manjar y sobre es passetjar dels homos y atlots de *la Misericordia*, *finis finis* han estat embusteries per pescá 's vots d'aquells malanats, en vení eleccions.

—No t'hi posis, Chim Xerrim.

—No sé com sa Diputació comporta que la malfamin de aquesta manera; y es que, tants d'escándols veim que ni ses autoritats y tot hey fan *alto*.

—A diós Chim.

—Jo romandré un poch. Bon día tenga.

El Taquígrafo, Gil.

Imprenta de José Mir.—1900

ORONAS MORTUORIAS

de todas clases, en la Imprenta y Papelería de José Mir—Cadena, 11 y Fideos 1 y 3—Palma.